

در تمام جهان ارج نهاده می‌شود. در ایران نیز می‌توان قریب به ۴۸ شهر را بر شمر د که با دیگر شهرهای جهان خواهر خوانده‌اند. هر شهری ممکن است با چند شهر پیمان خواهر خواندگی بسته باشد. برای مثال تهران ۲۲ شهر در جهان پیوند خواهر خواندگی دارد. شهرهای هاوانا در یاکو، سنول در کره جنوبی، پاریس در فرانسه، قدس دولت فلسطین، کاراکاس در ونزوئلا، خارطوم در سودان، دوشنبه در تاجیکستان، برازیلیا در برزیل، پاریس در فرانسه، تفلیس در گرجستان، مسکو در روسیه، پکن در چین، استانبول در ترکیه، پرتوریا در آفریقای جنوبی، صنعادر یمن، مینسک در بلاروس، بغداد در عراق، هانوی در ویتنام، بوداپست در مجارستان و کابل در افغانستان در این فهرست قرار دارند.

در واقع پایتخت ایران با ۲۲ شهر در بالای این فهرست قرار دارد. آمار خواهر خوانده‌های تهران در حال افزایش است با این حال بسیاری از اعضای شورای شهر تهران و کارشناسان معتقدند این خواهر خواندگی‌ها تاکنون سود چندانی برای تهران نداشته و تنها در حد یک سند باقی مانده است. بعد از پایتخت ایران، اصفهان با ۱۷ شهر جهان، تبریز با ۱۶ شهر، مشهد با ۱۳ شهر، قزوین ۱۲ شهر، رشت با ۸ شهر و شیراز با ۷ شهر خواهر خوانده هستند. در سال‌های آینده تعداد زیادی به فهرست خواهر خوانده‌های شهرهای ایران اضافه خواهد شد. ایجاد صلح پایدار جهانی و افزایش گردشگری آن چیزی است که خواهر خواندگی شهرها را مهم تلقی می‌کند.

نکته جالب آنکه دانشگاه اصفهان با دانشگاه سنول از نوع ناشری دانشگاهی بایکدیگر پیوند خواهر خواندگی دارند. همچنین تبریز با شهر ترابزون ترکیه پیوند همیاری دارد که همانند مفهوم خواهر شهر است و به جای خواهر خوانده شهرها بسته می‌شود. در هر حال اگر عبارت‌های برادر خواندگی و شهرهای دوقلو را هم شنیدید، بدانید منظور از تمام این عبارت‌ها یکی است و همه این پیوندها منجر به رشد و تعاملات فرهنگی بین دوشهر می‌شوند.

■ آیا خواهر خوانده‌ها در عمل هم کار بر داری دارند؟

به عقیده کارشناسان شهری؛ خواهر خواندگی شهرها نه تنها به تحکیم مناسبات اقتصادی، فرهنگی و حتی ورزشی بین کشورهای مربوطه کمک می‌کند بلکه یکی از مسیرهای عالی در رساندن پیام صلح به گوش جهانیان نیز به شمار می‌رود. سازمان جهانی یونسکو که بر مبنای آموزش و علم و فرهنگ فعالیت می‌کند در ترویج پیوند شهرهای خواهر بایکدیگر می‌کوشد. چرا که مهم‌ترین هدف یونسکو آن طور که دبیر کل کمیسیون ملی یونسکو- ایران می‌گوید: تأسیس شبکه شهرهای خلاق، ترویج همکاری‌های بین‌المللی میان شهرهای عضو و تسهیل سرمایه‌گذاری در حوزه خلاقیت به عنوان راهبر و توانمند ساز توسعه شهری پایدار و ترویج مشارکت اجتماعی و طراوت فرهنگی است.

به گفته دکتر سعدالله نصیری قیداری، مامی توانیم از طریق خواهر خواندگی و تعاملات فرهنگی، داشته‌های فرهنگی، ارزشی و بومی کشورمان را به دنیا نشان و آن‌ها را اشاعه دهیم.

احمد مسجدجامعی، عضو شورای شهر تهران نیز بایان اینکه با ایجاد تفاهنامه‌های خواهر خواندگی مناسبات شهری افزایش پیدا می‌کند، می‌گوید: برخی از شهرهای خواهر خوانده با توجه به سابقه تمدنی

شهرهای خواهر یا شهرهای دوقلو نوعی توافقنامه حقوقی یا اجتماعی بین شهرها، شهرستان‌ها، بخش‌ها، استان‌ها، مناطق، ایالت‌ها و حتی کشورها در مناطق جغرافیایی و سیاسی مشخص است که برای ارتقای روابط فرهنگی و تجاری بسته می‌شود. به طور کلی اصطلاح شهرهای خواهر برای توافق شهرها باهم استفاده می‌شود

که دارند، زمینه‌های همکاری‌شان را تعریف می‌کنند و با وجود این باید این خواهر خواندگی‌ها از سطح سند فراتر برود و اتفاق اجرایی هم بیفتد. برای مثال در سنول خیابانی به نام تهران نامگذاری کرده‌اند که خیابان صاحب‌نام و زیبایی هم هست در تهران هم خیابانی به همین نام وجود دارد این نامگذاری‌ها در انتقال فرهنگ مؤثرند اما باید این نکته را مدنظر داشت که خواهر خواندگی خیلی بیشتر از این می‌تواند برای شهرها فواید فرهنگی داشته باشد. به طوری که آسیب‌شناسان حوزه شهری برای این نکته اذعان دارند که روابط خواهر خواندگی تهران بیشتر در حد تبادلات فرهنگی و انتقال دانش فنی و تجربیات باقی مانده است. در همین زمینه کارشناسان حوزه شهری از جمله فواید و کاربردهای خواهر خواندگی و برادر خواندگی شهرها را فراهم کردن زمینه‌ای برای تبادلات فرهنگی عنوان می‌کنند اینکه نامگذاری خیابان‌ها، المان‌ها، نمادها، برگزاری تورهای گردشگری و... از جمله این مبادلات فرهنگی است. به عبارتی مفهوم اصلی خواهر خواندگی یک وجه جهانی برای شهرهای خواهر در پی دارد از این حیث بسیار خوب است اما اینکه پس از این مبادلات و موافقت‌ها چه میزان مدیران شهری برنامه اجرایی تهیه می‌کنند و به دنبال تحقق اهداف اصلی پیوند هستند موضوعی است که به اعتقاد آسیب‌شناسان حوزه شهری در برخی موارد از رسیدن به این موضوعات غفلت می‌کنیم که برنامه‌های منسجمی را برای رسیدن به اهداف تفاهنامه‌های خواهر خواندگی اجرا کنیم. در واقع آن طور که انتظار می‌رفت، قراردادها و خواهر خواندگی ارتباطات بین دوشهر را ایجاد نمی‌کند. از همین رومدیران شهری باید پس از امضای این تفاهنامه‌ها جلسات کارشناسی برگزار کنند تا نزدیکی بین فرهنگ‌ها ایجاد و زمینه ارتباطات فرهنگی فراهم شود. از سوی دیگر کارشناسان حوزه شهری می‌گویند: شهرهایی که بایکدیگر پیوند خواهر خواندگی می‌بندند، معمولاً در مواردی مانند احداث بوستان‌ها، مراکز خرید و مجموعه‌های تفریحی

برای گذران هر چه بهتر اوقات فراغت شهروندان، اجرای طرح‌های شهری در بخش‌های مختلف، توسعه حمل و نقل عمومی در ابعاد مختلف و حتی جذب گردشگر تجربیاتی دارند که می‌توانند در اختیار یکدیگر قرار دهند و از توان مطالعاتی و اجرایی همدیگر در این زمینه نهایت استفاده را ببرند.

■ چگونه شهرهای خواهر خوانده یکدیگر را پیدا می‌کنند؟

برای پاسخ به این سؤال بهتر است جای دوری نروید، شهرهایی که باهم پیوند خواهر خواندگی می‌بندند به روش‌های مختلفی همدیگر را پیدا می‌کنند اما یک چیزی برای انتخاب این پیوند مهم است اینکه شهر خواهرشان را از بین شهرهایی انتخاب می‌کنند که بیشترین نقاط مشترک را باهم داشته باشند. در اولین قدم، شهر دار دوشهر همدیگر را ملاقات کرده و بعد از آشنایی مقدمات خواهر خواندگی شهرهایشان را فراهم می‌کنند.

در برخی از کشورها گروه‌هایی از افراد اجتماع از جمله معلمان، تجار یا اعضای انجمن‌های قومی جریان امور را به دست می‌گیرند و کمیته خواهر خواندگی ایجاد می‌کنند بعد از آن از مدیران منتخب‌شان می‌خواهند همکاری رسمی بین دوشهر خواهر خوانده شود. در یک کلام یک انگیزه مشترک دو شهر را برای عقد قرارداد خواهر خواندگی سوق می‌دهد. به طور کلی شهرهایی بایکدیگر روابط خواهر خواندگی برقرار می‌کنند که از نظر مسائل جغرافیایی، جمعیتی، صنعتی و در کل منافع مشترکات زیادی باهم داشته باشند. مثلاً دوشهر تاریخی، دوشهر علمی یا دانشگاهی حداقل باید دو سبب مشترک داشته باشند تا این انگیزه را ایجاد کند. بعضی شهرها به دلیل هم‌نام بودن یا به خاطر اینکه جشن و جشنواره مشابهی دارند یا یکدیگر خواهر خوانده می‌شوند.

■ حوزه سیاست خارجی باید از پیوندهای خواهر خواندگی حمایت کند

پیوند خواهر خواندگی فرصت مغتنمی برای مدیران شهری است تا از تجربیات و توانایی‌های شهرها برای بهبود کیفیت زندگی شهری و ارائه خدمات به شهروندان استفاده کنند. گاهی دیده می‌شود پس از پایان سفر مدیران شهری به کشور مقصد همه قول و قرارهای قرارداد بین خواهر خوانده‌ها به فراموشی سپرده می‌شود اما شهرهای خواهر چگونه می‌توانند از فرصت به وجود آمده برای انتقال تجربیات‌شان نهایت استفاده را ببرند؟ صاحب‌نظران عرصه بین‌الملل در این باره معتقدند: باید حوزه سیاست خارجی کشورها نیز از پیوندهای خواهر خواندگی حمایت کنند چرا که این پیوند بین دوشهرها دو کشور مختلف برقرار می‌شود و از همین رو نباید همه مسئولیت‌ها را متوجه مدیریت شهری کنیم، بنابراین باید دولت‌ها و مجلس مدیران شهری را در پیگیری توافق‌های انجام شده یاری رسانند. البته بهترین راهکاری که در این باره ارائه می‌شود تشکیل کارگروه‌های تخصصی برای اجرایی شدن مصوبات و توافق‌های انجام شده در مفاد قرارداد خواهر خواندگی بین دوشهر است. به گونه‌ای که مفاد این قرارداد باید بتواند کیفیت زندگی را بالا ببرد و در وضعیت ارائه خدمات شهری بهبود ایجاد کند به شرط آنکه آثار مثبت این پیوند به نفع شهروندان شهرهای خواهر تمام شود و مدیران شهری بتوانند از این پیوند نهایت بهره‌ر را ببرند.